

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/nauka/konferencje-naukowe/33845,Konferencja-naukowa-Stanislaw-Mierzwa-19051985-Ludowiec-i-dzialacz-niepodleglosc.html>
24.04.2024, 20:59

Konferencja naukowa „Stanisław Mierzwa 1905-1985. Ludowiec i działacz niepodległościowy” - Kraków, 19 października 2010

19 października 2010 r. w Auli Collegium Novum Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, przy ul. Gołębiej 24, odbyła się konferencja naukowa pt. „**Stanisław Mierzwa 1905-1985. Ludowiec i działacz niepodległościowy**”. Konferencji towarzyszyła wystawa „Proces krakowski WiN i PSL”, ukazująca m.in. represje wobec ludowców oraz działaczy Zrzeszenia Wolność i Niezawisłość za działalność niepodległościową. Organizatorzy przedsięwzięcia: Instytut Pamięci Narodowej Oddział w Krakowie, Wydział Historyczny Uniwersytetu Jagiellońskiego, Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa w Wierzchosławicach.

Celem konferencji było przypomnienie, w 25. rocznicę śmierci, sylwetki Stanisława Mierzwy - wybitnego działacza ludowego. Był on kolejno m.in. działaczem i prezesem Polskiej Akademickiej Młodzieży Ludowej na UJ, działaczem i członkiem władz wojewódzkich i ogólnokrajowych ZMW RP Wici, członkiem ścisłego ogólnopolskiego kierownictwa podziemnego ruchu ludowego podczas okupacji niemieckiej. Jeszcze w trakcie wojny został wraz z innymi przywódcami Polskiego Państwa Podziemnego zwabiony i porwany przez NKWD. Sądzony i skazany w tzw. procesie Szesnastu w Moskwie. Po wyjściu z więzienia i powrocie do Polski, pomimo ostrzeżeń zaangażował się w działalność niepodległościowego PSL. W listopadzie 1945 r. zorganizował m.in. pogrzeb Wincentego Witosa. Stanisław Mierzwa był członkiem najwyższych władz PSL, po kilku miesiącach działalności został aresztowany przez komunistów i skazany w słynnym krakowskim procesie pokazowym WiN i PSL na 10 lat więzienia. Po wyjściu z więzienia pracował m.in. jako radca prawny i adwokat. Po 1956 r. skupiło się wokół niego środowisko niezależnych, niepodległościowych działaczy ludowych z całego kraju, którzy po śmierci Stanisława Mikołajczyka w grudniu 1966 r. obwołali Mierzwę jego następcą i nieformalnym Prezesem PSL w Kraju. Podczas karnawału Solidarności służył radą działaczom Solidarności Rolników Indywidualnych. Jako znany polityk opozycyjny, był stale obserwowany przez funkcjonariuszy komunistycznej policji politycznej i jej agenturę. Zmarł w 1985 r.

Podczas konferencji zaprezentowano 11 referatów. Wspomnienie o ojcu przedstawił w imieniu swoim oraz braci Jacek Mierzwa. Na zakończenie odbyła się dyskusja. Udział w konferencji wzięło około 200 osób.

Program konferencji:

9.30: Złożenie kwiatów pod tablicą upamiętniającą osoby skazane w procesie krakowskim WiN i PSL – Muzeum Archeologiczne, przy ul. Senackiej 3 (dawne więzienie)

Część I 10.00-11.55

- 10.00 Przywitanie gości – prof. dr hab. Andrzej Banach (dziekan Wydziału Historycznego UJ)
- 10.05 Otwarcie konferencji – dr Marek Lasota (dyrektor Oddziału IPN w Krakowie), Ryszard Ochwat (prezes Towarzystwa Przyjaciół Muzeum W. Witosa)
- 10.15 *Stanisław Mierzwa – od PAML do władz centralnych SL* – dr hab. Alina Fitowa (UJ)
- 10.35 *Działalność Stanisława Mierzwy podczas II wojny światowej* – dr Janusz Gmitruk (MHPRL)
- 10.55 *Stanisław Mierzwa – uczeń Wincentego Witosa i kontynuator jego dzieła* – dr hab. Alina Fitowa (UJ)
- 11.15 *Relacje Stanisława Mierzwy z Stanisławem Mikołajczykiem 1955–1966* – dr Franciszek Dąbrowski (BUiAD IPN)
- 11.35 *Działalność Stanisława Mierzwy w samorządzie rolniczym 1941–1946* – Szczepan Świątek (AP w Krakowie)

11.55–12.30 – przerwa

Część II 12.30-14.10

- 12.30 *Represje komunistów wobec Stanisława Mierzwy 1945–1954* – dr Antoni Kura (GKŚZpNP IPN)
- 12.50 *Inwigilacja Stanisława Mierzwy 1954–1985* – Elżbieta Pietrzyk (OBUiAD IPN w Krakowie)
- 13.10 *Stanisław Mierzwa wobec ZSL w okresie tzw. przełomu październikowego* – Mateusz Szpytma (OBEP IPN w Krakowie)
- 13.30 *Stanisław Mierzwa wobec opozycji i NSZZ „Solidarność” 1976–1985* – dr Tadeusz Paweł Rutkowski (IH UW)
- 13.50 *Udział Stanisława Mierzwy w powstaniu Towarzystwa Przyjaciół Muzeum Wincentego Witosa w Wierzchosławicach oraz Muzeum – Dom W. Witosa* – Janusz Skicki (TPMWWwW)

Część III 14.10-15.30

- 14.10 *Ostatnie pożegnanie Stanisława Mierzwy w 1985 r.* – dr Jan Hebda
- 14.30 Wspomnienie o Ojcu – Jacek Mierzwa

- 14.50 Dyskusja i zamknięcie sesji